

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-446-7-50>

**STORYTELLING AS AN INNOVATIVE METHOD
IN TEACHING SOCIAL DISCIPLINES**

**СТОРИТЕЛІНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД
ПРИ ВИКЛАДАННІ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН**

Honcharova O. S.

*Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor,
Professor at the Department
of History of Ukraine
H. S. Skovoroda Kharkiv National
Pedagogical University*

Гончарова О. С.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії України
Харківський національний
педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди*

Brahina T. M.

*Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor,
Professor at the Department
of Folk Choreography
Kharkiv State Academy of Culture*

Брагіна Т. М.

*кандидат філософських наук,
доцент,
доцент кафедри народної хореографії
Харківська академія культури*

Brahin Yu. A.

*Candidate of Cultural Studies,
Associate Professor,
Professor at the Department
of UNESCO "Philosophy of Human
Communication" and Social
and Humanitarian Disciplines
State Biotechnical University
Kharkiv, Ukraine*

Брагін Ю. А.

*кандидат культурології, доцент,
доцент кафедри ЮНЕСКО
«Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін
Державний біотехнологічний
університет
м. Харків, Україна*

Освітній простір сучасного університету вимагає перетворення студентів з пасивних акцепторів на активних комунікаторів. Для зацікавлення студентів навчальною дисципліною чи новою темою неефективним є просте пояснення важливості навчання та здобуття знань. Сучасна молодь сприймає значні обсяги інформації, відтак, якщо викладений матеріал одразу не зацікавив, він швидко втрачає актуальність. Постає проблема проведення занять не лише для привернення уваги студентів, але й мотивування їх до глибшого вивчення теми. У цьому може допомогти використання сторітелінгу. Сторітелінг (від англійського story – історія та telling – розповідати) – це мистецтво захоплюючої розповіді, що передає необхідну інформацію з метою впливу на емоційний, мотиваційний та когнітивний рівні слухача.

Людство займалося сторітелінгом завжди: з покоління в покоління передавався весь накопичений досвід, знання за допомогою міфів, легенд та казок. У них реальні факти набували містичного характеру та метафоричності. Такі розповіді були виразними, цікавими та легко асоціювалися з особистим досвідом слухачів. Уперше метод сторітелінгу був випробуваний Девідом Армстронгом, головою міжнародної компанії Armstrong International. Армстронг застосовував сторітелінг для покращення показників роботи компанії та швидшого навчання новачків. Методика Девіда Армстронга врахувала психологічний фактор: історії сприймаються легше, вони цікавіші та захоплюючіші, ніж сухі правила чи директиви. Після прослуховування історії слухач починає довіряти оповідачу, що значно полегшує процес переконання та мотивації [1]. Тому цей метод сьогодні активно застосовується у різних сферах, зокрема у бізнесі для просування брендів і товарів на ринку.

Правильно побудована розповідь звертається не лише до розуму і логіки, а й до емоцій. Викликавши у слухача потрібні переживання, можна підвести його до певних висновків, а потім підштовхнути до потрібних дій. Такі властивості методики високо оцінили не лише керівники компаній, маркетологи та журналісти, а й педагоги. Вони зацікавилися тим, що подання матеріалу у формі розказаної історії розвиває у здобувачів освіти уяву, логіку та підвищує рівень культури. Історії дозволяють показати, як приймаються рішення та будуються стосунки. Завдяки обміну історіями можна створювати емоційні зв'язки між здобувачем та викладачем. У педагогіці метод сторітелінгу відомий ще з 1990-х років. Важливими роботами в цій галузі стали праці К. Ігана [2], М. Россітер та М. Кларка [3]. Вони визнали, що сторітелінг як формат навчання має величезну практичну користь: легке засвоєння матеріалу, розвиток уяви, подолання страху публічних виступів, налагодження стосунків з іншими здобувачами освіти та самопізнання. Справжня життєва історія здатна викликати такий емоційний стан, при якому інформація запам'ятовується автоматично. Зв'язок з емоціями дозволяє краще запам'ятовувати інформацію, ніж просто факти чи цифри, навіть якщо вони дуже важливі. Пізніше свою думку висловили британські педагоги, підтвердивши, що метод оповідання історій стимулює уяву, емоції та спонукає до аналізу та порівняння з власним досвідом. Слова Томаса Еліота підкреслюють цю ідею: «Я приходжу до висновку, що саме література, яку ми читаємо «заради забави» чи «чисто заради задоволення», має найбільший, хоча і менш очікуваний вплив на нас» [4, с. 131]. В Україні дослідженням методу сторітелінгу розпочали займатися нещодавно, і на сьогодні він вважається інновацією в освіті. У переважній більшості робіт вітчизняних дослідників аналізується його застосування для вивчення

іноземних мов дітьми дошкільного та шкільного віку. Однак, поки що майже немає досліджень, в яких би описувався досвід застосування цього методу під час викладання суспільних дисциплін у закладах вищої освіти.

Дослідники виділяють такі функції сторітелінгу: **мотиваційну** (служить способом переконання здобувачів освіти, спонукання їх проявляти ініціативу в навчальному процесі); **об'єднувальну** (історії сприяють розвитку дружніх і колективних стосунків серед учнів у класі чи групі); **комунікативну** (розповідання історій підвищує ефективність спілкування на різних рівнях взаємодії); **інструмент впливу** (дає змогу м'яко впливати на учнів, формуючи в них суспільно корисні переконання); **утилітарну** (один із найзручніших способів пояснити зміст завдання або проєкту) [5, с. 69].

Для повноцінної реалізації цих функцій викладачі вищів використовують як пасивний, так і активний сторітелінг. У першому випадку за створення історії та її розповідь відповідає викладач, у другому – йому допомагають здобувачі освіти. Вибір одного чи іншого варіанту залежить від типу заняття, теми, а також від особистих побажань педагога. Пасивний сторітелінг зазвичай використовується на лекційних заняттях. Цей метод дає два важливі результати. По-перше, він вносить жваву атмосферу в аудиторію, знімає втому та напругу, створює невимушену атмосферу. По-друге, цей метод є швидким і ефективним способом встановлення духовного контакту між здобувачами освіти та викладачем, привертаючи та утримуючи їх увагу. Таким чином, пасивний сторітелінг є оптимальним для початку вивчення нової теми. У формі розповіді можна подати нові дати, теорії, закони суспільно-політичного розвитку тієї чи іншої держави тощо. Історія може бути вигаданою від початку і до кінця, але також можуть бути використані цілком реальні події. Реальні випадки завжди викликають величезний інтерес, тому вони можуть бути навіть кращими для розповіді. Історія повинна бути емоційною та динамічною, події мають вибудовуватись за принципом ланцюга – одна за одною. При побудові історії будь-якого виду є кілька ключових принципів, які відрізняють її від простого викладу фактів: наявність персонажа, інтрига і сюжет [3, р. 77]. Уміння розповідати повчальні історії з минулого країни, з життя видатних історичних чи політичних діячів, учених та митців – все це має стати не лише засобом активізації уваги на лекції, а й ефективним інструментом для закріплення смислів у свідомості слухачів.

При застосуванні активного сторітелінгу до процесу створення історії долучаються здобувачі освіти. Оскільки молодь багато часу проводять онлайн, реальне спілкування стає мистецтвом, якому потрібно навчати. Метод сторітелінгу чудово підходить для цього.

Не викликає заперечень, що вміння говорити, формулювати власні думки – це необхідні життєві навички для кожної людини [2, р. 103]. Володіння інформацією, її обробка, вміння чітко передавати почуття та аргументувати свою позицію – це головні компетентності, які ми повинні формувати у майбутніх спеціалістів. Тож важливо навчити здобувачів освіти не тільки виголошувати чужі тексти, але й самостійно створювати історії. Завдання викладача – направляти їх на вірний шлях.

Отже, сторітелінг є відносно новою формою навчання, який досить швидко завоював популярність у всіх суб'єктів освітнього процесу. Цікаві, ретельно побудовані історії є сильним інструментом оптимізації навчання. Величезна перевага сторітелінгу полягає в універсальності: його можна використовувати фактично на будь-якому занятті. Ця методика спочатку розроблялася для корпоративного навчання, формування дружніх стосунків у колективі та підвищення лояльності працівників до компанії, а згодом почала застосовуватися під час вивчення суспільствознавчих дисциплін у вишах та під час гурткової й виховної роботи з такою ж самою метою.

Література:

1. Armstrong D. *Managing by Storying Around: A New Method of Leadership* New York : Doubleday Currency, 1992. 272 p.
2. Egan K. *Teaching as Story Telling: An Alternative Approach to Teaching and Curriculum in the Elementary School*. Chicago : University of Chicago Press, 1986. 122 p.
3. Rossiter M., Clark M. C. *Narrative and stories in adult teaching and learning*. Malabar: Krieger, 2007. 187 p.
4. Бондаренко Н. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок*. 2019. № 7. С. 130–135.
5. Братко М. Сторітелінг як ефективна технологія викладання курсу «Лідерство в освіті» для магістрів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія : Педагогічні науки*. 2022. Вип. 1(70). С. 68–75.